

PrEP in the USA

NOOIT MEER BANG VOOR SEKS

DE PREVENTIEVE HIV-MEDICATIE PREP ZORGT VOOR VERHITTE DISCUSSIES IN DE AMERIKAANSE HOMOSCENE. PREP ZOU HET PROMISCUE GEDRAG VAN DE NIEUWE GENERATIE IN DE HAND WERKEN. OVER TRUVADA WHORES, PROEFKONIJNEN EN DE LIEFDE IN HELL'S KITCHEN, NEW YORK: "ACHTTIENJARIGEN KENNEN DE AIDSEPIDEMIE ALLEEN MAAR VAN FILMS, TERWIJL VIJFTIGERS AL HUN VRIENDEN ZAGEN STERVEN."

TEKST: ZVEZDANA VUKOJEVIC

"We hadden een date en hij wilde alleen *raw*. Ik weigerde. Hij was een stuk jonger, vond dat ik me aanstelde en lachte me zelfs uit. Ik heb die gast hierna ook nooit meer gezien. In tegenstelling tot hem had ik met mijn 49 jaar de aids-crisis meegemaakt", aldus de tengere Alec Baker met keurig getrimde baard. De afgelopen jaren ervaart hij roekelozer seksueel gedrag in New York. Vooral jonge homo's doen alsof hiv niks voorstelt. Dit verontrust hem. "Zouden mijn eigen grenzen ook vervagen? Wat als ik 's nachts een keer moe en dronken de verkeerde beslissing neem?" Toen hij zichzelf afgelopen herfst liet testen, vroegen ze hem om mee te doen aan een studie naar PrEP. "Daar hoefde ik dus niet lang over na te denken."

En Alec is niet de enige die van deze mogelijkheid gebruik maakt. In de VS doen volgens PrEP-producent Gilead Sciences duizenden vrijwilligers mee aan deze onderzoeken. Anderen krijgen hun medicijnen via Medicaid, een door de staat gerunde zorgverzekering voor arme Amerikanen, en zo'n 2500 Amerikanen halen PrEP op recept bij hun apotheek. Afgelopen zomer adviseerden niet alleen het Centers for Disease Control and Prevention, maar ook de Wereldgezondheidsorganisatie alle homoseksuele mannen om naast condooms ook PrEP te gebruiken, want het aantal hiv-besmettingen onder homo's blijft hoog. Zo'n 600.000 Amerikaanse mannen (bi en gay) zijn besmet en meer dan de helft gebruikt geen medicijnen of niet op de juiste manier. Sindsdien zouden de recepten als warme broodjes over de toonbank zijn gevlogen. Recente data over deze periode zijn nog niet beschikbaar. Naar schatting zijn er zo'n tienduizend mensen in de VS aan de PrEP.

Magische pil

In de straten van Hell's Kitchen, met een keur aan gay bars van hipster tot classy en van sporty tot cowboy, is PrEP het gesprek van de dag. Iedereen kent het. Hetzij van televisiereclames – in tegenstelling tot Nederland mo-

gen farmaceutische bedrijven in de VS wel adverteren – van vrienden die eraan zitten of van de soa-kliniek. Daar hoort de 27-jarige Trent er voor het eerst over. Hij vertrok vanuit Utah naar New York, waar hij hiv de laatste jaren veelvuldig om zich heen ziet grijpen. Daarom laat hij zichzelf elk kwartaal in de Chelsea kliniek testen. "Ik heb sommige mensen horen zeggen dat PrEP je een excuus geeft om de slet uit te hangen. Of je nu wel of niet monogaam bent, je gaat toch wel seksen. Met PrEP kun je met iedereen het leuk hebben en toch veilig zijn. Waarom niet?"

De afkorting PrEP staat voor Pre Exposure Profylaxe en is een preventieve methode voor hiv-negatieve mensen om een besmetting met hiv te voorkomen. De populairste vorm van PrEP is de pil Truvada. Deze wordt al tien jaar voorgeschreven aan mensen met hiv. In 2012 werd het als eerste medicijn door de Food and Drug Administration ook goedgekeurd voor een nieuwe toepassing: de preventie van hiv. Alleen bij strikt dagelijks gebruik is iemand voor 99 procent beschermd tegen het oplopen van het hiv-virus.

Even verderop staan Greg (31) en Mario (33) voor een restaurant te roken. Gregs beste vriend slikt sinds drie maanden PrEP, omdat zijn huisarts hem dat "vanwege zijn lifestyle" aanraadde. Zijn zorgverzekering dekt alleen niet meer alles – PrEP kost ruim duizend dollar per maand – dus zijn dokter

"ZE WILLEN ELKE GAY IN DE VS, WAT ZEG IK, IN DE WERELD DIT LATEN SLIKKEN"

adviseerde hem contact op te nemen met de fabrikant. “Ze zijn bereid het gratis te verstrekken als je geen zorgverzekering hebt – zolang je maar meedoet aan een *trial*. De arts en jij moeten wel wat papierwerk invullen, maar dat is zo gepiept.” Toen Greg voor het eerst over deze ‘magische’ pil hoorde, dacht hij aanvankelijk dat mensen vast promiscue zouden worden. “Nadat ik mij had ingelezen, realiseerde ik me dat het juist een goede ontwikkeling is. Het gaat niet om een slet zijn, maar om verantwoordelijk zijn.” Mochten ze die aangeboden krijgen, zouden ze die pil nemen? Mario knikt driftig van ‘ja’ en is zelfs voor dubbel veilig: “Gebruik condooms en slik de pil. Wat is erop tegen als je daarmee een ziekte kunt voorkomen?”

Vergif

Deze pil kan mogelijk voor een wereldwijde seksuele revolutie zorgen, maar leidt vooralsnog tot een discussie over promiscuïteit en plaatst oudere en jongere homo's lijnrecht tegenover elkaar. Aidsactivist van het eerste uur, Larry Kramer (79) doet in *The New York Times* een duit in

het zakje. Hij schreef 33 jaar geleden het autobiografische toneelstuk *The Normal Heart* over homoseksuele New Yorkers met aids en zegt in een interview: “Iedereen die vrijwillig elke dag antivirale drugs neemt, moet wel zaagsel in zijn hoofd hebben. Ik vind het enigszins laf om Truvada te nemen in plaats van een condoom te gebruiken. Je neemt een medicijn dat vergif is en het ontnemt je de kracht om te vechten, om betrokken te zijn, om iets te doen.”

Deze beren op de weg ziet Alec niet. “Toen ze me vroegen wat ik uit het onderzoek hoopte te halen, zei ik dat ik niet meer bang voor seks wilde zijn.” Nadat hij is goedgekeurd om deel te nemen aan het Truvada-onderzoek (“Ze onderzoeken wat het voor de homogemeenschap betekent en zo.”), krijgt hij vanaf 6 februari een jaar lang gratis Truvada voorgeschreven. Hij leest online wat over onderzoeken naar PrEP. “Er was er eentje met prostituees in Nederland gedaan. Een paar van hen raakten ondanks de pil toch besmet. De verklaring hiervoor was onregelmatig gebruik. Dus ik heb een dagelijkse melding op mijn telefoon en een email-alert, zodat ik mijn pil niet vergeet in te nemen.” Elke drie maanden nemen artsen bloed af, controleren zijn urine en doen leverwaardebepalingen. Last

ALEC BAKER (L) EN PHILIP SHUBIN.

BEELD: DAVID WAAGE

van bijwerkingen denkt hij niet te hebben. Een keer waren zijn leverwaarden niet in orde, maar dit kwam doordat hij vlak ervoor had gesport en te weinig water had gedronken. “Gelukkig maar, want anders mocht ik niet meer meedoen. Ze adviseerden me meer water te drinken tijdens het sporten. Wel valt me op dat mijn broeken wat wijder zitten. Misschien wordt mijn gewicht iets anders verdeeld? Een broek die vorig jaar perfect zat, daar moet nu een riem omheen. Vertel ik het een beetje goed?”, vraagt hij aan zijn vriend Philip Shubin (57), die is aangeschoven, op het dakterras van een sportsbar met shirtloze barkeepers. Philip, een set designer, knikt instemmend. “We zouden eigenlijk naar de kapper gaan, maar die was al dicht. Een interview is ook leuk.” Zelf lijkt hij niet te willen meewerken.

Als je over PrEP spreekt, dan valt al snel de term ‘*Truvada whore*’. Zo worden (jonge) mannen genoemd die de blauwe langwerpige pil dagelijks slikken en er prat op gaan zoveel mogelijk te barebacken. Hoewel ze bij consequent dagelijks gebruik geen hiv meer kunnen krijgen, lopen zij wel risico om andere soa's te krijgen. Tik #TruvadaWhore op Twitter of Instagram in en voilà een eindeloze parade van zichzelf aanbiedende mannen: “Ik ben een Truvada whore. Kom langs, de deur is niet op slot.” Ook op Grindr en andere seks-apps zijn Truvada whores geen uitzondering meer. Inmiddels is het een geuzennaam geworden, die sommigen met trots op een T-shirt dragen.

Behalve deze gebruikersgroep zijn er de wat oudere mannen die Truvada als extra bescherming naast condooms nemen om het kleine risico dat ze nog lopen nog verder terug te brengen. Of mannen met een hiv-positieve partner. De discussie over promiscuïteit lijkt op de discussie die men destijds

ook over de anticonceptiepil voerde. Door het voorschrijven van die pil zouden vrouwen veel meer seks hebben, de horror! Het tegenargument dat vrouwen sowieso seks hebben, maar zichzelf nu kunnen beschermen tegen een ongewilde zwangerschap, gaat in deze discussie ook op. Vervang het woord zwangerschap alleen met hiv. Het gaat erom dat de (receptieve) partner zichzelf kan beschermen. Trouwens, de helft van alle recepten wordt uitgeschreven aan vrouwen. Vrouwen met een hiv-positieve partner, vrouwen die niet afhankelijk willen zijn van een man wat betreft condoomgebruik of vrouwen in een risicogroep, bijvoorbeeld prostituees.

Melkkoe

Twee dagen eerder neemt de blonde komiek Luke McCollum uit New York een taxi, waar hij een reclame voor PrEP ziet. Hij opent voor LiSa Lampanelli, een comédienne die bekend staat als de *Queen of mean* vanwege haar keiharde grappen over racisme en homofobie. Zijn eerste gedachte is: als er een preventief middel tegen hiv is, is er ook een middel om aids te genezen. “Dit is een melkkoe. Hoe langer ze ons hieraan houden, hoe meer geld ze aan ons kunnen verdienen. Waarom moeten wij weer de proefkonijnen zijn? Ze willen de hele homogemeenschap aan dit middel hebben. Weten wij veel wat dat precies met ons gaat doen?” McCullum geeft toe dat PrEP geweldig klinkt, maar waarom zou je dat elke dag in je lichaam stoppen voor de rest van je leven? “Wat zijn de langetermijneffecten? Ik geloof meer in verantwoordelijk zijn, dan in een pil. Pak het zelfdestructieve gedrag aan waardoor je niet meer in die positie komt dat je dat risicovolle seksuele gedrag vertoont.”

Zijn vriend is holistisch genezer en verontschuldigt zich bij voorbaat voor zijn complottheorie: “Ze willen elke gay in de VS, wat zeg ik, in de wereld dit laten slikken. Willen ze de homogemeenschap vergiften? Dat was mijn eerste gedachte en dat is *fucked up*. Ik heb niet zo'n vertrouwen in farmaceutische bedrijven. Ze doen net alsof ze het beste met ons voor hebben met gratis pillen, maar uiteindelijk gaat het om flink geld verdienen.” Zoals zoveel mensen vraagt hij zich af hoe het zit met onregelmatig innemen van de pil en resistentie van of misschien wel mutatie van het virus. “We weten het gewoon niet!”

McCullum las op Facebook een reactie van Randi Reed, een Hollywood-actrice op leeftijd, die zei: “Ik word ziek van die jonge gays die over hiv praten alsof het niets is. Ik weet nog goed dat al mijn vrienden stierven. Zij doen net alsof dat allemaal niet is gebeurd, omdat je nu een pilletje kunt nemen en je je nergens zorgen over hoeft te maken.” Hijzelf is vooral

“IEDEREEN DIE VRIJWILLIG ELKE DAG ANTIVIRALE DRUGS NEEMT, MOET WEL ZAAGSEL IN ZIJN HOOFD HEBBEN”

aan het denken gezet door de eerder aangehaalde aidsactivist Larry Kramer. “Achtienjarigen kennen de aidsepidemie alleen maar van films, terwijl vijftigers hun hele vriendengroep zagen sterven.”

Survivor guilt

Intussen wordt Alec ook flink aan het denken gezet, maar dan over zijn seksleven. Voor het onderzoek vult hij ook enquêtes in die hem bewust maken van zijn seksuele gedrag. “Wat betekent het als ik een bepaalde seksuele handeling verricht? Staat dit gelijk aan liefde of niet? Welke emotie verbind ik aan deze handeling? Dit vind ik erg interessant, omdat ik hier niet altijd zo over heb nagedacht. Eerlijk gezegd, het is ook makkelijker om dat niet te doen.” Daarbij liet hij zelf de teugels wat betreft veilige seks wel eens vieren, dus liet hij zichzelf vaker testen. In plaats van eenmaal, tweemaal per jaar. Hij maakt zich zorgen over de toegenomen promiscuïteit in de gay community. “Ik was bang omdat de gemeenschap veranderde. Ik was bang dat ik meer mensen zou ontmoeten die zouden aandringen op *raw* seks.”

Twintig jaar geleden zag hij nog ernstig vermagerde mensen op straat lopen die “serieuze problemen hadden”. Hij doelt op

LUKE MCCOLLUM (L) MET ZIJN HOLISTISCHE GENEZER.

aids, maar spreekt het woord niet uit. Dit zorgt ervoor dat hij in bed niet onbezorgd van seks kan genieten. “Ik ben altijd bang voor seks geweest.” Uit psychologisch onderzoek van het Hunter College blijkt dat de helft van de homomannen die de aidsepidemie hebben meegemaakt, tijdens seks vooral aan hiv denken. “Alsof het de dag van gisteren was dat ik een homostel passeerde en ik een van de twee hoorde zeggen: ‘Ik wil dood.’ Het waren net spoken. Dat zie ik nu niet meer op straat. Mensen die geïnfecteerd zijn, nemen nu hun medicijnen en zijn in orde”, vertelt Alec. Hij pauzeert even, terwijl hij aan zijn verkering vraagt: “Als je me wilt aanvullen...” Deze bestelt nog een cola: “Nee, dit is jouw verhaal.” Hij vervolgt: “Ikzelf heb geen mensen uit mijn directe omgeving verloren en heb geen last van *survivor guilt*. Wel ken ik mensen van mijn leeftijd die hun cirkeltje elk maand zagen uitdunnen.”

“IK BEN EEN TRUVADA WHORE. KOM LANGS, DE DEUR IS NIET OP SLOT”

Plotseling neemt zijn vriend Philip toch het woord: “Ik ben hiv-positief sinds 1981.” Hij heeft zijn hele vriendengroep aan aids zien sterven. “In 1996 werd ik erg ziek en was de eerste hiv-cocktail net beschikbaar. Toen ik bij het ziekenhuis aankwam, was ik op sterven na dood. Als ik drie weken eerder was geweest, was de cocktail nog niet beschikbaar en was ik er niet meer geweest. Zonder deze medicijnen zou ik zijn overleden.” Zijn familie was de begrafenis al aan het plannen toen de antivirale middelen aansloegen. Intussen is zijn virale lading niet detecteerbaar en zijn z’n T-cellen hoger – een teken dat zijn immuunsysteem de infectie onder controle heeft. Ondanks dat aarzelde hij lange tijd om met een hiv-negatieve man te daten. “Niet alleen zou ik diegene heel misschien kunnen besmetten, maar het is ook emotioneel zwaar. Ik heb een paar lange relaties gehad met hiv-negatieve mensen. In het begin was mijn status geen probleem. Na een paar jaar trokken ze zich toch terug, lichamelijk. Dit kan ik hen het niet kwalijk nemen, want als ik hun positie zat, zou ik nooit iets beginnen met iemand die dit heeft.” Wanneer Philip voor de tweede keer wordt verlaten, zweert hij de liefde af. “Ik kon het simpelweg niet meer opbrengen. Vooral hiv-negatieve mensen niet.” Zo’n drieënhalve jaar geleden ontmoetten Alec en Philip elkaar. Er was een klik. Alec: “En hij rende weg. Elke keer als we met elkaar flirtten.” Philip: “Hij bleef me mee uit

vragen, hoe vaak ik hem ook afwees, omdat ik iemand wilde die ook hiv-positief was.”

Intussen tikken de jaren door. Philip heeft een posttraumatisch stressstoornis aan de jaren negentig overgehouden, omdat hij als enige van zijn vrienden de aidsepidemie overleefde. “Ik heb het gevoel alsof ik een veteraan van de aids crisis ben. Ik heb in de oorlog gevochten, heb mijn kameraden zien sterven en kwam terug naar huis met nachtmerries.” Zijn stem breekt en zijn ogen worden vochtig. Alec knijpt geruststellend in zijn hand.

Op een dag wordt Philip wakker en realiseert zich dat hij al tien jaar lang single is. Al die tijd heeft hij iedereen afgewezen die geen hiv heeft. De telefoon gaat. Het is Alec aan de andere kant van de lijn. Alec, die al drie jaar onvermoeibaar om een kans vraagt. “Juist op de dag dat ik me realiseerde dat ik mij weer wilde openstellen.”

Alec weet dat het twee weken duurt voor Truvada aanslaat. Deze periode gebruikt hij om na te denken. Wat doet het nemen van deze pil eigenlijk psychisch met hem? Hij was bang dat hij zichzelf te buiten zou gaan aan seks. “Ik ben 49. Misschien zijn deze jaren mijn laatste als seksueel wezen.” Maar dat gebeurde niet. “Ik hoefde vooral niet meer bang te zijn voor seks. En ik zei tegen mezelf: ik ben niet bang om met iemand te zijn die hiv-positief. Dat maakte ook dat ik me beter voelde. Ik wist namelijk waarom Philip mij afwees.” Pas twee of drie weken nadat ze gaan daten, besluit Alec te vertellen dat hij inmiddels Truvada neemt. “Let wel, we gingen daten, omdat Philip van gedachten veranderde, niet omdat ik aan de Truvada was. Ik bood mezelf niet op die manier zo aan hem aan. Ik wilde juist geen Truvada whore zijn. Truvada heeft ons geholpen om de grenzen tussen positief en negatief zijn te doen vervagen.” Het verhaal kreeg een flinke twist, glundert Philip. “We zijn nu zes maanden en één dag samen. Eindelijk zijn we niet meer bang voor seks.” De enige zorg die Alec heeft, mocht hij onverhoopt toch hiv-positief worden, is dat het een gevaarlijke stam van het virus zal zijn. Deze zal mogelijk voor het merendeel van de medicijnen resistent zijn. “Dan heb je nog maar een paar opties over. Hopelijk zijn er dan nieuwe medicijnen beschikbaar.” Met de arts bespreekt Alec de status van zijn vriend. “We zijn veiliger aan de pillen dan wanneer we condoms gebruiken, percentagegewijs. Wel hebben we besloten om niet in elkaar klaar te komen. De arts moest hiervan een beetje gniffelen en zei dat we goed bezig waren.” ■

OM REDENEN VAN PRIVACY IS DE NAAM ALEC BAKER IN DIT ARTIKEL GEFINGEERD.

MAN TOT MAN IS VERNIEUWD Iedereen die meer wil weten over hiv en soa's, kan (onder andere) terecht op mantotman.nl. Sinds enkele weken is deze website vernieuwd. Informatie op de site is toegankelijker geordend en adviestools zoals Sekswijzer en Mancyclopedie en soa-en hiv-

testaanvragen zijn makkelijker in gebruik. Ook is de site geschikt gemaakt voor mobiel bezoek via smartphone en tablet en is de site uitgebreid met ervaringsverhalen van mannen en jongens. Later volgt de mogelijkheid om via Man tot Man een gratis hepatitis B-vaccinatie te krijgen.